

Tema: NAPOTKI in PRIPOROČILA

dec.2014

O-7.21

TEHNIKA UČENJA

uporabne tehnike učenja za vsakogar

CENTER ZA NEFORMALNA ZNANJA

Sabina Hajnrih s.p. MARIBOR, Koroška cesta 6

UČENJE NI TEŽKO, ČE PRIČNEŠ NA PRAVEM KONCU !

Seveda, porečete, zopet nam bo nekdo nekaj nakladal o šolanju in učenju. Zakaj neki nam je potrebno toliko govoriti o izobraževanju, saj sami to že iz šole najboljše poznamo. Kaj pravzaprav ta in ta sploh hoče od nas?

Teme na naslednjih straneh so namenjene samo metodam in načinom pridobivanja znanja skozi učenje, pa tudi tistim postopkom, ki zagotovijo ohranjanje znanja v spominu:

- šolarji obiskujejo šolo samo zato, da se nekaj naučijo.
- šolski učni načrti obsegajo skoraj izključno samo podajanje faktografskih znanj.
- pri pouku v šolah se učenci ne učijo postopkov za smiselno hranjenje podatkov v spominu.
- metode za lažje učenje poznamo že vrsto let, vendar kot tehnike učenja niso zajete v šolskih učnih načrtih.
- učenke in učenci so prepričani, da je učenje naporno.

Toda, učenje je lahko, saj vsak otrok izkazuje v svojem razvoju in odraščanju izredne učne sposobnosti. Na primer materinega jezika se nauči brez slovarja, brez številnih ur slovnice in brez trdega guljenja. Otroci, ki odraščajo v večjezičnih sredinah, se naučijo celo po več tujih jezikov brez dodatnega napora .

Vsebina:

- ☑ KAKO SE UČITI
- ☑ POGOJI ZA UČENJE
- ☑ UČNE IN DELOVNE TEHNIKE
- ☑ UČENJE KOT IGRA
- ☑ MISELNI VZORCI
- ☑ UČENJE S KARTICAMI

I. NAČINI UČENJA SO RAZLIČNI

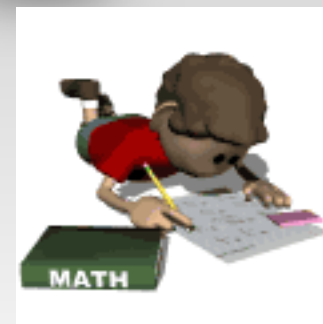
Vsak otrok je drugačen, zato so tudi načini učenja različni. Nekdaj je veljalo pravilo: »**Sedi na miru, preberi, ponovi!**«.

Stroka je bila prepričana, da se morajo vsi otroci učiti po enakem modelu. Danes vemo, da je bila teorija napačna, saj se vsak otrok uči na njemu lasten način. Učitelji in starši bi naj za vsakega otroka našli primeren način učenja ter načinu prilagodili učno snov.

Anketa, ki je bila izvedena za televizijsko serijo o učenju že leta 1970, je pokazala presenetljivo sliko:

- učenci se učijo tako pred jedjo kot po jedi, nekateri med učenjem tudi jedo
- učenje ob glasbi je nekaj povsem običajnega in poteka enako kot v povsem tihem prostoru
- nekateri učenci lažje delajo z besedili (n.pr. besedilne naloge), medtem ko so drugim bližje slike

Učnih tipov je v resnici toliko kot je otrok.

II. POGOJI ZA UČENJE

Primerne pogoje za prijetno in uspešno učenje si mora zagotoviti vsak učeči sam, domači bi ga naj samo vzpodbujali.

Vsakemu učencu predlagamo, da preizkusi:

- **učenje ob glasbi ali v tišini** - preizkusi naj tako klasično kot moderno glasbo različnih jakosti, saj se je večkrat pokazalo, da sta bili v pomoč baročna glasna (n.pr. Bach) pa tudi moderna glasba 60.-tih let (n.pr. Beatles)
- **učenje v različnih držah** - predstava, da mora vsak človek sedeti pokončno ter, da mora znašati kot med bedrom in piščaljo 90 stopinj, je preživeta. Veliko ljudi raje sedi na celotni površini sedala in s hrbtom naslonjenim na naslonjalo stola v celotni višini, medtem ko drugi raje sedijo na prednjem delu sedala in pomaknejo gornji del nog nekoliko postrani in nazaj.

Primerna drža telesa je v veliki meri povezana z dihanjem – možgani morajo biti dobro oskrbovani s kisikom, zato hrbtenica ne sme biti uklonjena naprej.

Primerna drža telesa je v veliki meri povezana z dihanjem – možgani morajo biti dobro oskrbovani s kisikom, zato hrbtenica ne sme biti uklonjena naprej.

- učenje pred in po jedi - nekateri po jedi postanejo utrujeni in zaspani, drugim se zmožnosti močno povečajo. Tudi žvečilni gumi lahko pospešuje učenje, saj izsledki študij kažejo, da so možgani med žvečenjem žvečilnega gumija bolje oskrbovani s kisikom.
- učenje z ali brez direktne pomoči - nekateri učenci raje obdelujejo snov sami ter iščejo pri odraslih samo odgovore na odprta vprašanja, medtem ko drugi učenci raje vidijo, da je z njimi med učenjem nekdo starejši.

Mladi že po intuiciji izberejo »pravo« in opustijo »napačno« pot, zato jim je potrebno omogočiti, da si sam prilagodijo učno okolje in učno metodo. Starši bi naj vzpodbujali mlade pri izbiri njim lastne poti – ter to izbiro tudi sprejeli – ne pa, da mladim vsiljujejo oblike in načine učenja, ki jim ne ustrezajo.

III. PRIMERNE UČNE IN DELOVNE TEHNIKE

Pojem »**možganom primerno**« je uvedla nemška raziskovalka na področju učenja Vera F. Birkenbihl. Menila je, da je mogoče vsako učno snov pripraviti tako, da je možganom primerna.

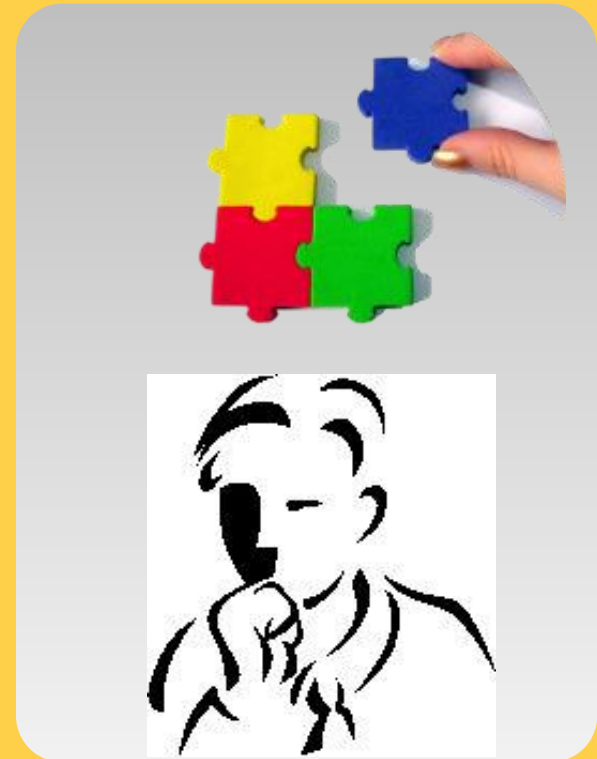
Takšne priprave učne snovi pa ni mogoče izvesti brez vsaj delnega poznavanja delovanja možganov.

1. Mreža znanja

Vzorčni primer:

Pri učenju tujega jezika učitelj govori o substantivu (samostalniku). Feliks te besede še nikoli ni slišal in si zato z njo ne zna nič pomagati. Kevin ima v nasprotju s Feliksom srečo.

Njegov oče je kemik, ki doma večkrat pripoveduje o svojem delu in je Kevinu tudi obrazložil pojem »substancia«. Kevin zato lahko zaključi, da sta pojma »substancia« in »substantiv« nekako povezana – opredeljujeta nekaj, kar je mogoče prijeti. Feliks še ni »zabit«, ker ne pozna besede »substantiv«. »Obvisel« je le zato, ker mu nobena podobna beseda ni poznana.

Vera F. Birkenbihl navaja: »Česar ne poznamo tudi ne moremo sprejeti.« Strokovnjakinja je pri tem govorila o **mreži znanja**, ki obsega vse, kar poznamo. Vsaka nova informacija prihaja do te mreže podobno, kot prileti muha do pajkove mreže.

Vsaka nova informacija, ki na tej mreži najde nekaj podobnega, tudi na tej mreži znanja ostane. S prejetimi novimi informacijami postaja mreža gostejša, možnost, da mreža zadrži nove informacije pa se s porastom gostote povečuje. Nova informacija, ki na mreži znanja ne najde nič podobnega, preide skozi mrežo in je izgubljena.

Kevin ni bil bolj pameten od Feliksa. V tem primeru je imel samo srečo, da je oče sinu razširil mrežo znanja s pripovedovanjem o svojem delu, zato je ta mreža lahko tudi shranila pojem »substantiv«. Pri drugačni informaciji bi pa lahko imel morda prednost Feliks.

Model mreže znanja omogoča, da na enostaven način pospešujemo učenje v vseh starostnih obdobjih. Ključ do znanja je čim bolj razširjena in gosta mreža znanja, ki se ves čas dopolnjuje z novimi informacijami. Z dovajanjem vedno novih informacij razvoj mreže znanja samo pospešimo.

2. Možnosti za širjenje mreže znanja

- Enostavna metoda širjenja mreže znanja je znana zabavna igrice mesto – država – reka. Tematiko igrice je z lahkoto mogoče razširiti in dodati povezane pojme kot n.pr. mesto – država – reka – žival ali mesto – pokrajina – država - reka – rastlina.
- Otroke je potrebno vedno znova opogumljati, da se lotijo branja. Tematika za branje naj ne bo v naprej določena n.pr. knjiga ali časopis, saj že samo branje povečuje tako razumevanje jezika kot tudi sposobnost izražanja. Za otroke in mladino obstoja vrsta knjig, ki obravnavajo zanimive teme na otrokom in mladino primernem način. Tudi v humorju se mnogokrat skriva znanje, ki si po tej poti skoraj neopazno najde mesto v spominu.
- Televizijske oddaje večkrat prinašajo zanimive teme in dokumentarce, veliko tematike je prilagojeno mladim gledalcem. Zaradi prepletanja slik in besedila so zahtevnejše teme razumljivejše ter jih možgani tudi lažje obdelajo. Smiselno je snemanje dokumentarcev na video opremo, ker si jih mladi lahko nato po delih ogledajo med propagandnimi sporočili in čas med reklamami ni izgubljen.

- Starši bi naj svojemu otroku predstavljali vzor - otrok ne bo nikoli knjižni molj, če se starši knjigam izogibajo. Kadar starši na TV gledajo samo šport in kriminalke se otrok ne bo nikoli sam odločil za zanimivo dokumentarno oddajo. Zlasti majhni otroci se učijo s posnemanjem staršev.

3. Uporabljajte sodobno tehniko

Mreža znanja se večinoma samostojno oblikuje z vsakodnevnimi doživetji. Otrok se samo zato nauči materinega jezika, ker je obdan samo z ljudmi, ki ta jezik uporabljajo. Otroci, ki se igrajo z otroki iz drugih jezičnih področij, n.pr. na dopustu, se tujega jezika naučijo izjemno hitro in brez napora.

Podoben učinek je mogoče opaziti v skandinavskih deželah, kjer skoraj vsakdo dobro ali zelo dobro obvlada angleški jezik. Vzrok temu je skandinavska televizija, ki tujih serij nikoli ne sinhronizira v domači jezik - praviloma ohranja originalni ton ter predvajanje največkrat samo dopolni z podnapisi v domačem jeziku. Vsak gledalec prihaja zato v stik z angleškim jezikom – s pogovornim jezikom in ne z jezikom skozi pravila in besede. Tako se po povsem naravni poti tuj jezik zapiše v spomin.

Na TV je le malo filmov, ki jih predvajajo z originalnim tonom, tistih nekaj pa je na sporedu v poznih večernih ali nočnih urah. Toda tudi pri tem si je mogoče pomagati:

- priporočljivo je, da starši filme v tujem jeziku posnamejo na video in si jih kasneje ogledajo skupaj z mladimi – po tej poti mladi hitro in kot samoumevno sprejmejo rabo tujega jezika v svojem domačem okolju.
- mladi si radi ogledujejo filme, DVD mediji pa omogočajo ogled filmov v tujem jeziku z podnapisi. V začetku je uporaba podnapisov nujnost, kasneje pa je ogled posnetka v angleškem, francoskem ali italijanskem jeziku povsem običajen in zabaven. Pri nakupu DVD medija je potrebno preveriti, da je ohranjen tudi originalni tonski zapis.

IV. UČENJE KOT IGRA

1. Miselni vzorci

Anglež Tony Buzan je nadaljeval z razvojem delovne metode, ki je bila zelo popularna že v srednjem veku. Metoda poimenovana »**miselni vzorec**« izpolnjuje več namenov, ker:

- pregledno predstavi učno snov na majhnem prostoru
- so povezave med tematskimi področji jasno razvidne in izstopajo
- metoda deluje istočasno na več področjih v možganih in poveča verjetnost ohranjanja znanja v spominu
- miselni vzorec ustreza načinu delovanja možganov, zato je metoda možganom primerna
- je izdelava miselnega vzorca lahko tudi igra, sam miselni vzorec pa poveča kreativnost ter vzpodbuja sestavljalca k podrobnejšemu vpogledu v obdelovano temo

Osnovno vodilo pri izdelavi miselnega vzorca je vzpostavitev povezave med slikovno (vizualno) in besedilno predstavo obdelovane teme. Pri izdelavi miselnega vzorca nastane slika, ki predstavlja povezavo med posameznimi ključnimi besedami.

Tak primer je miselni vzorec na temo počitnic:

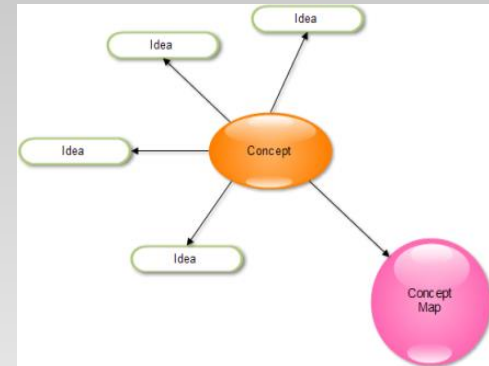

Pravila za izdelavo miselnega vzorca:

Na prvi pogled deluje izdelana slika miselnega vzorca kompleksno in zahtevno, vendar pa je sestava ob upoštevanju pravil zelo preprosta:

1. uporabi brezčrtni papir formata najmanj A4
2. zaradi širine položi list s širšo stranjo navzdol
3. vedno prični na sredini lista
4. za osrednjo temo nariši sliko ter pri tem uporabi najmanj 3 barve
5. pred sestavo razmisli o glavnih temah (kar nekako ustreza poglavjem v kakšni knjigi) ter s tiskanimi črkami zapiši vsako temo na svojo glavno vejo. Glavne veje so veje, ki povezujejo centralno sliko z obrobjem ter so proti sredini vse debelejše.

Tehnika miselnih vzorcev se vse več uporablja za vizualizacijo pri poklicnih dejavnostih, zato je priporočljivo, da mladi to tehniko čim prej osvojijo ter ta model vključijo v lasten način dela. Uporaba miselnih vzorcev pri pouku v šolah vzpodbuja šolarje k uporabi in pomeni za šolarje veliko prednost v razvoju.

Enako kot na drugih področjih velja tudi pri tem – vzorniki so učitelji in starši. Kadar učitelji ne uporabljajo miselnih vzorcev pri pouku ali, da doma starši ne podpirajo tovrstnih pomagal, je vsa priprava s prikazi, pripomočki in vajo nesmiselna in pomeni le izgubljeni čas.

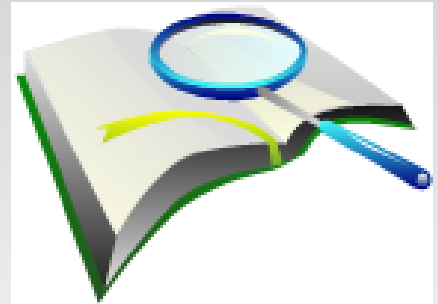
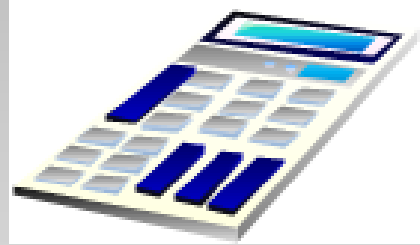
2. KLASIKA: Metoda učenja s karticami

Učenje s karticami je zelo enostavna učna metoda, ki je pripomogla že veliko šolarjem k uspehu.

Material za izdelavo

Za izdelavo potrebuješ primeren material (papir, karton), ki ga najdeš kar doma:

- majhna škatlica za kartice za velikost kartic A6 (105 x 148,5 mm) ali A7 (74,25 x 105 mm); za izdelavo lahko uporabiš tudi trši karton, izrežeš po merah, zapogneš in zlepiš
- primerne kartice (barvaste, črtaste, enobarvne...), uporabiš lahko tudi lističe za opombe
- delilne liste za kartično škatlico, uporabiš pa lahko tudi prirezane kartonske vložke

Vlaganje kartic:

- popisane kartice obrni tako, da je vprašanje na sprednji vidni strani ter položi v sprednji del škatlice
- za karticami vloži v škatlico še 4 delilne lističe, ki razdelijo škatlico v pet predalčkov
- vse kartice so ob začetku učenja v 1. predalčku povsem spredaj

Postopek učenja:

- vzemi prvo kartico iz predalčka, preberi si vprašanje in v mislih skušaj odgovoriti na vprašanje
- primerjaj tvoj zamišljeni odgovor s pravilnim na hrbtni strani kartice
- pri pravilnem odgovoru položi kartico povsem zadaj v 2. predalček
- pri nepravilnem odgovoru vrni kartico nazaj v 1. predalček ter postavi za vse preostale kartice
- postopek ponovi za vsako kartico, dokler kartic v 1. predalčku ne zmanjka
- kartice, na katere si napačno odgovoril, prihajajo na vrsto vedno pogosteje, zato tudi pravilni odgovor vse večkrat prebereš, dokler si ga ne zapomniš
- po izpraznjenem 1. predalčku se nahajajo vse kartice v 2. predalčku

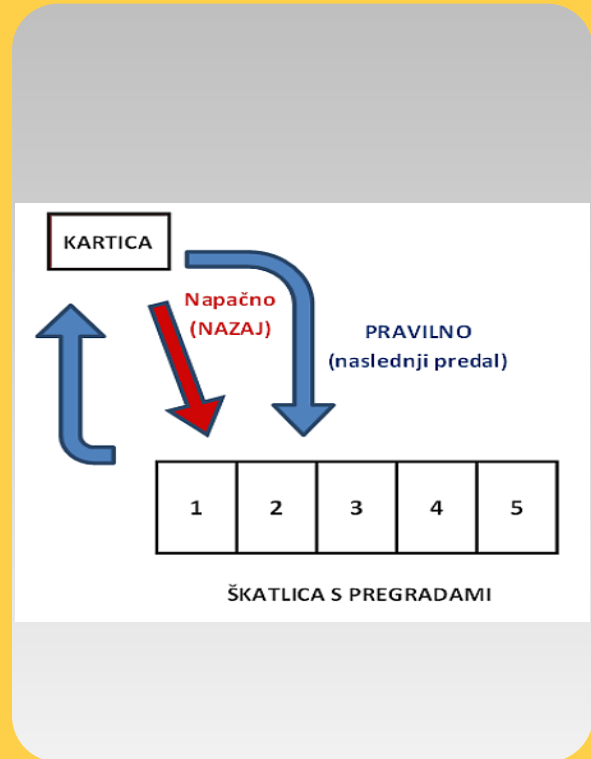

- postopek ponoviš s karticami v 2. predalčku ter pravilno odgovorjene kartice odlagaš v 3. predalček
- postopek ponoviš tudi, ko so vse kartice v 3. in kasneje še v 4. predalčku
- postopek je končan, ko so vse kartice v 5. predalčku

Redno ponavljanje

Podobno kot pri drugih učnih metodah je tudi pri tej potrebno redno ponavljanje. Učiš se lahko kjerkoli (n.pr. pri čakanju v čakalnici, v avtobusu, med reklamnimi vložki pri gledanju televizije, kot sopotnik na potovanju z avtomobilom, potnik na letalu itd.), kadar uporabo škatlice s karticami ni ovirana.

Metodo je mogoče nabaviti tudi kot računalniški program – mnogokrat celo brezplačno. Mladi radi uporabljate računalnik, kar še dodatno podpira uporabo programa. Metoda s škatlico in karticami zaradi stalnega branja vprašanj in odgovorov omogoča celo odpravljanje težav pri branju in pravilnem pisanju besed.

INŠTRUKCIJE ZA UČENCE IN DIJAKE

- matematika
- nemški jezik
- angleški jezik
- fizika

UČNA POMOČ UČENCEM

TUJI JEZIKI SKOZI POGOVOR

POGOVORNA NEMŠČINA ZA VSAK DAN

DRUGE STORITVE PO POTREBI STRANK

CENTER ZA NEFORMALNA ZNANJA

e-pošta: sabina@nika-pika.si
info@nika-pika.si

telefon: GSM 041 932-712
GSM 030 654-418

splet: www.nika-pika.si